

STOP GOVORU MRŽNJE

„STOP GOVORU MRŽNJE“

Sarajevo, 2012. godine

SADRŽAJ

3	• PRIJE POČETKA
4	• GOVOR MRŽNJE DOLAZI SA SLOBODOM IZRAŽAVANJA • ZAKONSKI OKVIR ZA GOVOR MRŽNJE
6	• PRIMJERI GOVORA MRŽNJE
9	• GOVOR MRŽNJE NA INTERNETU
12	• PRIMJERI GOVORA MRŽNJE NA INTERNETU
14	• GOVORIMO JAVNO O GOVORU MRŽNJE I UČIMO GA PREPOZNATI
26	• KAKO NAPRAVITI DOBAR PROJEKAT I DOPRINIJETI SVOJOJ LOKALNOJ ZAJEDNICI U BORBI PROTIV GOVORA MRŽNJE
28	• MLADI I ODGOJ ZA LJUDSKA PRAVA: SASVIM NOVI PRISTUP ODGOJU PROMOVIRAN KROZ PROJEKAT "AKADEMIJA I ONLINE KAMPANJA SVIH UČESNIKA U BORBI PROTIV JEZIKA MRŽNJE"
29	• FACEBOOK GRUPA
30	• UMJESTO KRAJA: GOVOR PROTIV MRŽNJE IZ FILMA „VELIKI DIKTATOR“ SNIMLJEN 1940. GODINE (Charlie Chaplin)

PRIJE POČETKA

„Termin „govor mržnje“ će biti shvaćen kao svi oblici izražavanja, koji šire, potiču, promovišu ili opravdavaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje na temelju netolerancije, uključujući: netoleranciju izraženog agresivnog nacionalizma i etnocentrizma, diskriminaciju i neprijateljstvo prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla.“¹

„Govor mržnje – jezik/govor koji ima namjeru da ponizi, zastraši ili podstakne na nasilje ili predrasude protiv osoba ili grupe na osnovu njihovog spola, rase, dobi, nacionalnosti, seksualnog opredjeljenja, hendikepiranosti, moralnih ili političkih ubjeđenja, socijalno-ekonomskog statusa ili profesije.“²

Termin „govor mržnje“ će biti shvaćen kao svi oblici izražavanja, koji šire, potiču, promovišu ili opravdavaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje na temelju netolerancije, uključujući: netoleranciju izraženog agresivnog nacionalizma i etnocentrizma, diskriminaciju i neprijateljstvo prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla. (Vijeće ministara EU, Preporuka 97/20)

Govor mržnje – jezik/govor koji ima namjeru da ponizi, zastraši ili podstakne na nasilje ili predrasude protiv osoba ili grupe na osnovu njihovog spola, rase, dobi, nacionalnosti, seksualnog opredjeljenja, hendikepiranosti, moralnih ili političkih ubjeđenja, socijalno-ekonomskog statusa ili profesije. (Kodeks o emitovanju radio televizijskog programa, Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije)

Recimo "NE" govoru mržnje

130 vole ovo

✓ Sviđa Vam se

Dodajte informacije o Recimo "NE" govoru mržnje

130

¹ Vijeće ministara EU, Preporuka 97/20

² Kodeks o emitovanju radio televizijskog programa, Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije

GOVOR MRŽNJE DOLAZI SA SLOBODOM IZRAŽAVANJA

„Pojam „govor mržnje“ se može definirati kao svaka izjava koja priziva nasilje, mržnju i diskriminaciju protiv individua ili grupa, najčešće na osnovu njihove seksualnosti, rase ili religijske pripadnosti.“³

Govor mržnje uključuje, prije svega, **diskriminaciju** po različitim osnovama i to je osnovna karakteristika govora mržnje. Ti osnovi su: nacija, rasa, boja kože, pol, seksualna orijentacija, fizičke karakteristike itd. Govor mržnje predstavlja pripisivanje negativnih karakteristika svim pripadnicima jedne skupine: nacionalne, rase, etničke, polne.

Govor mržnje se bazira na **negativnim predrasudama i stereotipijama**.

„Vijeće ministara Vijeća Evrope definira govor mržnje kao – sve oblike izražavanja koji šire, podstiču, promoviraju ili opravdavaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam ili druge oblike mržnje, zasnovane na netoleranciji, uključujući: netoleranciju izraženu agresivnim nacionalizmom i etnocentrizmom, diskriminaciji i netrpeljivosti spram manjina, migranata i osoba imigrantskog porijekla.“⁴

„Evropski sud za ljudska prava u Strazburu definira termin kao svaku formu izražavanja koja širi, podstiče, promovira, ili opravdava „mržnju zasnovanu na netoleranciji, uključujući i vjersku netoleranciju.“⁵

ZAKONSKI OKVIR ZA GOVOR MRŽNJE

„Govor mržnje, u svim se demokratskim zemljama zakonima zabranjuju i sankcioniraju kao opasna diskriminacijska praksa i kao akt podsticanja nacionalne i etničke mržnje i homofobije.“⁶ Postojanje zakonskih rješenja posebno je važno u zajednicama koje pate od nacionalnih i etničkih tenzija i konflikata i izraženih predrasuda prema manjinama, kao što je to na primjer u Bosni i Hercegovini.

Govor mržnje uređen je, prije svega, međunarodnim pravnim aktima:

„Povelja Ujedinjenih naroda, usvojena 1945. godine član 55., stav (c) obvezuje sve članice na "poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda za svih, bez razlikovanja rase, spola, jezika ili vjere.“⁷

³ Beham, Mira. 2004: "Govor mržnje u politici i medijima" u Vacić, Z. (ur.) Etika javne riječi u medijima i politici, Centar za liberalno demokratske studije, Beograd, 2004.

⁴ www.coe.int/t/DC/Files/Source/FS_hate_en.doc

⁵ www.coe.int/t/DC/Files/Source/FS_hate_en.doc

⁶ Beham, Mira. 2004: "Govor mržnje u politici i medijima" u Vacić, Z. (ur.) Etika javne riječi u medijima i politici, Centar za liberalno demokratske studije, Beograd, 2004.

⁷ http://www.tuzilastvorz.org.rs/html_trz/PROPISI/povelja_un_lat.pdf

„Opća deklaracija o ljudskim pravima, u člancima 1. i 2. svim ljudima garantira slobodu i jednakost u dostojanstvu i pravima, bez obzira na "bilo kakvu razliku kao što je rasa, boja kože, spol, jezik, vjera, političko ili neko drugo opredjeljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, vlasništvo, rođenje ili neki drugi status."⁸

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, usvojena 4. studenog 1950. godine, kroz član 14. garantira uživanje svih prava i sloboda navedenih u Konvenciji, "bez obzira na spol, rasu, boju kože, jezik, vjeru, političko ili bilo koje drugo opredjeljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinu, rođenje ili bilo koji drugi status"⁹. „Protokolom 12. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, usvojenim 4. Studenog 2000. članice su dodatno potvrdile potrebu "sveopće zabrane diskriminacije."¹⁰.

Tu su još i:

- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima
- Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije
- UNESCO-va Deklaracija o rasi i rasnim predrasudama

Zakonsko uređenje govora mržnje u BiH

Govor mržnje se kao pojam ne nalazi u krivičnim zakonima u BiH na svim nivoima vlasti. Slučajevi govora mržnje teško su dokazivi i podvode se pod „izazivanje vjerske i nacionalne mržnje i netrpeljivosti“ što je tretirano u:

- Krivičnom zakonu BiH (član 145a)
- Krivičnom zakonu FBiH (član 163.)
- Krivičnom zakonu RS (član 390.)
- Krivičnom zakonu Brčko Distrikta (član 160.)

Također tu je još i Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH koji kroz neke članove tretiraju pojam govora mržnje.

Pored toga, **Regulatorna agencija za komunikacije BiH** je u novembru 2011. godine donijela **Kodeks o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija** koji kroz član 4 tretira pojam govora mržnje:

„(1) Audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija neće ponižavati, zastrašivati ili poticati na nasilje ili diskriminaciju protiv osobe ili skupine na temelju spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog podrijetla ili na temelju bilo koje druge okolnosti koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na temelju ravnopravnosti, njegovih prava i sloboda.

⁸ <http://www.ffzg.unizg.hr/hre-edc/Deklaracijaljp.pdf>

⁹ http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/8E8F1266-6754-4880-80DD-BBA9D2677D9C/0/Convention_HRV.pdf

¹⁰ http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/8E8F1266-6754-4880-80DD-BBA9D2677D9C/0/Convention_HRV.pdf

(2) Audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija neće stvarati jasan i neposredan rizik od poticanja etničke ili vjerske mržnje u Bosni i Hercegovini, ili koji od strane publike može biti protumačen kao poticanje na nasilje, nered i nemire, ili koji bi mogao izazvati ili poticati krivična djela.

(3) Izuzetak od stavaka (1) i (2) ovog članka su audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija koji su dio znanstvenog, autorskog ili dokumentarnog rada i/ili predstavljaju dio objektivnog novinarskog izvješćivanja i objavljeni su bez namjere da se potiču radnje navedene u stavcima (1) i (2) ovog članka, odnosno s namjerom da se kritički ukaže na takve radnje.“¹¹

Vijeće za štampu u Bosni i Hercegovini u **Kodeksu za štampu Bosne i Hercegovine** u članu 3. (Huškanje) ističe: „Štampa će u svakom trenutku biti svjesna opasnosti koja se javlja kada mediji namjerno ili nenamjerno podstiču diskriminaciju i netoleranciju. Imajući u vidu takvu opasnost, štampa će dati sve od sebe kako ne bi huškala i/ili podsticala mržnju i/ili nejednakost na osnovu etničke pripadnosti, nacionalnosti, rase, religije, pola, seksualne orijentacije, bilo koje fizičke ili mentalne bolesti ili onesposobljenosti. Štampa neće ni pod kakvim okolnostima podsticati krivična djela ili nasilje.“¹²

Veoma važno naglasiti da Regulatorna agencija za komunikacije ima odobrenje da sankcioniše uočeni govor mržnje (od novčanih kazni do ukidanja TV stanice), dok Vijeće za štampu ima samo savjetodavnu ulogu i može dati preporuke ali ne i sankcionirati.

PRIMJERI GOVORA MRŽNJE U MEDIJIMA

„Dnevni list „Glas javnosti“ objavio marta 2006. godine oglas u rubrici „Ekonomija“ kojim su građani pozivani da bojkotuju otvaranje tržnog centra „IDEA“ isključivo jer se radilo o firmi iz Republike Hrvatske. U oglasu je istovremeno naglašeno da će se pratiti svako „ko kupuje u toj radnji i ne želi da se solidariše sa stotinama hiljada izbjeglih i prognanih Srba“. Nevladina organizacija Inicijativa mladih za ljudska prava podnijela je tužbu za govor mržnje protiv tadašnjeg glavnog i odgovornog urednika i vlasnika novina.“¹³

A sada slijede neki primjeri govora mržnje:

„Svako mora da se pokrene, požuri i otme što više vrhova brda da poveća naselja, jer sve što uzmemo sada ostatak će naše....Sve što ne otmemo otići će njima. (*Ariel Sharon, tada izraelski ministar vanjskih poslova, na sastanku sa militantima iz ekstremne skupine Tsomet, France Presse, 15. novembar 1998. godine*)

¹¹ <http://www.rak.ba/hr/public-affairs/pressr/default.aspx?cid=4796>

¹² <http://www.vzs.ba/ba/?ID=2>

¹³ <http://www.media.ba/bs/etikaregulatoriva-novinarstvo-etika/obaveze-medija-u-izvestavanju-o-govoru-mrznje>

Mi moramo učiniti sve da osiguramo da se oni (palestinske izbjeglice) nikada ne vrate. (*David Ben Gurion u svom dnevniku, 18. juli 1948. godine, citiran u „Ben Gurion - naoružani prorok“ od Michael Bar Zohara, Prentice-Hall, 1967., str 157.*)

Moramo se pripremiti da krenemo u ofanzivu. Naš cilj je da razbijemo Liban, Transjordan i Siriju. Slaba tačka je Liban, zbog toga što je muslimanski režim umjetan i lagan za nas da ga potkopamo. Mi ćemo uspostaviti tamo kršćansku državu, a onda ćemo razbiti arapsku legiju, eliminirati Trans-Jordan; Sirija će pasti u naše ruke. Mi ćemo nastaviti bombardirati i napredovati, te zauzeti Port Said, Aleksandriju i Sinaj. (*David Ben-Gurion, maj 1948. godine, Glavnom štabu. Iz „Ben Gurion, biografija“ od Michael Ben-Zohara, Delacorte, New York 1978.*)

Mi moramo koristiti teror, smaknuća, uznemiravanje, konfiskaciju zemlje i presijecanje svih socijalnih usluga da oslobodimo Galileju od njenog arapskog stanovništva. (*Israel Koenig, "The Koenig Memorandum"*)

Židovska sela su sagrađena na mjestima arapskih sela. Vi čak i ne znate imena ovih arapskih sela, i ja vas ne krivim jer geografske knjige više ne postoje. Ne samo knjige više da ne postoje, nego ne postoje više ni arapska sela. Nahlal je podignut na mjestu Mahlul; Kibbutz Gvat na mjestu Jibte; Kibbutz Sarid na mjestu Huneifisa; Kefar Yehushua na mjestu Tal al-Shumana. Ne postoji niti jedno mjesto izgrađeno u ovoj zemlji da u prošlosti nije imalo arapsku populaciju. (*Moshe Dayan, obraćanje Technion-u, Haifa, prenešeno u Haaretz-u, 4. april 1969. godine*)

Hodali smo vani, a Ben Gurion nam je pravio društvo. Allon je ponovio svoje pitanje: Šta će biti urađeno sa palestinskim stanovništvom? Ben Gurion mahnuo je rukom u maniru: Istjerajte ih van! (*Yitzhak Rabin, verzija njegovih memoara koja je „procurila“ u javnost, objavljeno u New York Timesu, 23. oktobar 1979. godine*)

Rabinov opis okupiranja Lydda-e, nakon završetka plana Dalet. Mi ćemo ograničiti arapsko stanovništvo na zajednicu drvosječa i konobara. (*Uri Lubrani, specijalni savjetnik premijera Ben Guriona, 1960. godine. Preuzeto iz knjige „The Arabs in Israel“ od Sabri Jiryasa*)

Ovdje ima nekih koji vjeruju da bi nežidovsko stanovništvo, čak i u velikom procentu, unutar naših granica bilo efektivnije pod našom prismotrom; ovdje ima o onih koji vjeruju u suprotno tj. da je lakše nadzirati aktivnosti komšija nego onih koji su unutar zemlje. Ja podupirem drugi prijedlog i imam dodatni dokument:... potrebu da se održi karakter države koja će od sad biti židovska...sa nežidovskom populacijom ograničenom na 15%. Ja sam već zauzeo ovaj osnovni stav u 40-tim godinama (XX stoljeća) i to sam uvrstio u svoj dnevnik. (*Joseph Weitz, šef Jevrejske agencije za kolonizaciju. Iz „From Israel: an Apartheid State“, od Uri Davisa, str. 5*)

Dužnost je izraelskih vođa da objasne javnosti, jasno i hrabro, izvjestan broj činjenica koje su zaboravljene tokom vremena. Prva od njih jeste da ne postoji cionizam, kolonizacija ili židovska država bez protjerivanja Arapa i oduzimanja njihovih posjeda. (*Yoram Bar Porath, Yediot Aahronot, 14. juli 1972.*)

(Slomiti) duh siromašnog stanovništva duž granice tako što će im se uskratiti zaposlenje... Oba procesa, oduzimanja posjeda i odstranjivanje siromašnih mora biti izvedeno diskretno i oprezno. (*Theodore Herzl, osnivač Svjetske cionističke organizacije, govoreći o Arapima u Palestini, Complete Diaries, 12. juni 1895. godine*)

Milion Arapa nije vrijedno židovskog nokta... (*rabin Yaacov Perrin, 27. februar 1994. godine, N.Y Times, str. 1*)

Mi Židovi, mi smo razarači i mi ćemo ostati razarači. Ništa ne možeš kada se susretnes sa našim potrebama i željama. Mi ćemo razarati vječno zbog toga što želimo naš vlastiti svijet (*You Gentiles, od jevrejskog autora Mauricea Samuelsa, str 155*)

Mi ćemo imati svjetsku vladu svidjelo se to vama ili ne. Jedino pitanje je da li će ta vlada biti postignuta osvajanjem ili pristankom. (*židovski bankar Paul Warburg, svjedočenje pred američkim Senatom, 17. februara 1950. godine*)

Mi ćemo se ustoličiti u Palestini svidjelo se to vama ili ne... Možete ubrzati naš dolazak ili ga usporiti. Međutim, bolje je za vas da nam pomognete i da tako izbjegnute da se naša konstruktivna snaga pretvori u destruktivnu koja će srušiti svijet. (*Chaim Weizmann, objavljeno u "Judische Rundschau", 4. novembra 1920. godine*)

Želim nešto otvoreno da vam kažem: ne brinite o američkom pritisku na Izrael. Mi, jevrejski narod, kontrolišemo Ameriku, i Amerikanci to znaju. Postoji velika razlika između nas (Židova) i naših neprijatelja, ne samo u sposobnosti, nego i u moralnosti, kulturi, svetosti života i savjesti. Oni su naši susjedi ovdje, ali se čini da su, iako su samo stotinjak metara udaljeni, oni ljudi koji ne pripadaju našem kontinentu, našem svijetu, nego pripadaju nekoj drugoj galaksiji. (*izraelski predsjednik Moshe Katsav, The Jerusalem Post, 10. maj 2001. godine*)

Palestinci su poput krokodila, što im daš više mesa, oni žele još... (*Ehud Barak, premijer Izraela, Jerusalem Post, 30. august 2000. godine*)

(Palestinci su) zvijeri koje hodaju na dvije noge (*Menahim Begin, govor u Knessetu, citirano prema Amnon Kapeliouk, "Begin and the Beasts". New Statesman, 25. juni 1982. godine*)

Palestinci će biti zgaženi poput skakavaca ...glava smrskanih o stijenje i zidove. (*izraelski premijer u to vrijeme u govoru židovskim doseljenicima, New York Times, 1. april 1988. godine*)

Kada mi naselimo zemlju, sve što će Arapi moći uraditi po pitanju toga jeste da tumaraju oko poput drogiranih žohara u boci. (*Raphael Eitan, Šef ureda izraelskih odbrambenih snaga, New York Times, 14. aprila 1983. godine*)

Kako da vratimo okupirane teritorije? Pa nema nikoga da se vrati na njih. (*Golda Maier, 8. mart 1969. godine*)

Ne postoji tako nešto kao što su Palestinci, oni nisu nikada postojali. *(izraelska premijerka Golda Maier 15. juna 1969. godine)*

Teze da je opasnost od genocida visjela iznad nas u junu 1967. godine i da se Izrael borio za svoj fizički opstanak bile su samo blef, koji je rođen i razvijen nakon rata. *(izraelski general Matityahu Peled, Ha'aretz, 19. mart 1972. godine)*

David Ben Gurion (prvi izraelski premijer): Da sam ja arapski lider, nikada ne bih potpisao ugovor sa Izraelom. To je normalno; mi smo uzeli njihovu zemlju. Pravi Bog nam je to obećao, ali kako da to njih interesuje? To je naš Bog, nije njihov. Bilo je antisemitizma, nacista, bio je Hitler, Auschwitz, ali da li je to bila njihova krivnja? Oni vide samo jednu stvar: mi smo došli i mi smo ukrali njihovu zemlju. Zašto bi oni to prihvatili? *(citirano prema Nahum Goldmann u „Le Paradoxe Juif“ (The Jewish Paradox, pp. 121)*

Mi moramo ubiti sve Palestince osim ako se oni ne predaju i odluče da žive ovdje kao robovi. *(predsjednik Komiteta za reizbor generala Shlomo Lahata, gradonačelnik Tel Aviva, Heilbrun, oktobar 1983. godine)*

Svaki put kada mi uradimo nešto vi mi kažete Amerika će uraditi ovo ili ono...Želim nešto otvoreno da vam kažem: ne brinite o američkom pritisku na Izrael. Mi, jevrejski narod, kontrolišemo Ameriku, i Amerikanci to znaju. *(riječi izraelskog premijera Ariela Sharona, kako je objavio Kol Yisrael radio 2. oktobra 2001. godine).*

Otvoreno objavljujemo da Arapi nemaju pravo da se nasele ni na jedan centimetar Eretz Israel... Sila je sve što oni razumiju ili što će razumjeti. Mi ćemo koristiti krajnju silu sve dok nam Palestinci ne dođu pužući na sve četiri. *(Rafael Eitan - Šef ureda izraelskih odbrambenih snaga, Gad Becker, Yediot Ahronot 13. april 1983., New York Times 14. april 1983. godine)*¹⁴

GOVOR MRŽNJE NA INTERNETU

Većina portala u Bosni i Hercegovini ima opciju za komentiranje. Na pojedinim portalima ne morate biti registrirani da biste mogli komentirati. Oni koji odluče da se registriraju uglavnom koriste nadimke. Policija u oba slučaja ima načina da otkrije o kome se radi.

Glasnogovornica MUP-a RS Mirna Šoja je rekla: "Bitno je da se taj događaj koji se na internetu desi prijavi policiji u policijskoj postaji, e-mailom, telefonom, kako bi policija mogla postupati. Mi dalje provodimo istragu u suradnji s Odjeljenjem za visoko-tehnološki kriminalitet."¹⁵

¹⁴ <http://www.islambosna.ba/nakba/2664-primjeri-govora-mrnje-ii>

¹⁵ <http://www.javno.ba/bih/problem-govora-mrnje-na-internetu.html>

Pored kratkih komentara na portalima postoje i specifični portali tzv. forumi. Oni imaju pravila korištenja i razgovora na forumima. U nastavku donosimo pravila sa dva najpopularnija foruma u Hrvatskoj i BiH.

Pravila korištenja forum.hr¹⁶

Dobrodošli na Forum.hr!

Forum.hr je najveći hrvatski forum i mjesto na kojem stotine ljudi dnevno razmjenjuju mišljenja i sudjeluju u zanimljivim raspravama. Registracija na Forum.hr je besplatna, kao i samo sudjelovanje na Forumu. Nadamo se ćete ovdje pronaći mjesto na koje ćete se rado vraćati. Kako bismo na Forumu održali red i diskusije na prihvatljivom nivou, molimo Vas da se pridržavate pravila. Na Forumu je zabranjeno:

- kršenje zakona Republike Hrvatske (posebno Vam skrećemo pažnju na pozivanje na mržnju ili diskriminaciju, opravdavanje ili veličanje kaznenih dijela, kršenje autorskih prava, te pedofiliju, mučenje životinja i sl.)
- reklamiranje usluga i proizvoda bez dozvole administratora (molimo da se obratite marketingu ako želite reklamu)
- postanje nepotrebnih i nepoželjnih informacija, informacija nevezanih za temu, postanje na način neprimjeren forumu ili postanje na način koji smanjuje čitljivost foruma (uključuje i neprimjerene naslove i sigove)
- ometanje rada uredništva Forumu (ignoriranje upozorenja, vraćanje izbrisanih tekstova i sl.)
- korištenje klonova dok Vam bilo koji korisnički račun ima zabranjen pristup Forumu (ban) ili korištenje više korisničkih računa na način koji zbunjuje ostale korisnike (raspravljane na istoj temi s više nickova, slaganje s vlastitim argumentima...)
- vrijeđanje sugovornika, namjerno provociranje svađe na osobnom nivou, nekonstruktivnih nacionalnih, vjerskih i sličnih sukoba (trollanje)
- objavljivanje privatnih podataka drugih forumaša
- objavljivanje privatnih poruka

Svaki podforum može, zbog potrebe održavanja reda i mira na podforumu, imati svoja posebna, interna pravila. Molimo vas da ih pročitate (nalaze se kao top teme na svojim podforumima) i da ih se pridržavate tijekom pisanja na tim podforumima. Svi postovi su mišljenja njihovih autora, a ne vlasnika Forumu, uredništva Forumu ili tvrtke Jelsoft Enterprises Ltd. (autora vBulletin softvera). Oni se ne mogu smatrati odgovornima za njihov sadržaj. Uredništvo Forumu radi na tome da se nedozvoljeni postovi sankcioniraju, no možda će neke postove previdjeti ili ih neće uočiti na vrijeme. Molimo Vas da imate razumijevanja, i, ako želite pomoći, slobodni ste svaki post za koji smatrate da krši pravila prijaviti moderatoru klikom na sliku za prijavu posta. Sami kreirate nivo anonimnosti na Forum.hra.

Uredništvo Forumu se obvezuje da će držati tajnima sve Vaše podatke koje ne želite objaviti. Jedina iznimka je policijski ili sudski nalog po kojem smo dužni dati na uvid IP adresu korisnika nad kojim je u tijeku istražni postupak. Forum.hr je privatno vlasništvo tvrtke Internet Monitor. Većina uredništva Forumu su volonteri koji su odabrani da rade taj posao. Oni imaju pravo brisati, promijeniti, premjestiti ili izbrisati svaki post ili temu za koju smatraju da krši pravila ili je zbog nekog drugog razloga suvišna. Vaš korisnički račun može biti promijenjen ili uklonjen s Forumu ako uredništvo Forumu odluči da je takva akcija opravdana. Ova se pravila mogu promijeniti u bilo kojem trenutku bez prethodne najave.

Ako se slažete s ovim pravilima, možete nastaviti s registracijom. Ukoliko vam ona nisu prihvatljiva i ne želite ih poštivati, klikom na ovaj link vraćate se na naslovnu stranicu Forumu. Zahvaljujemo Vam na pažnji i želimo vam ugodan boravak na Forum.hr!

¹⁶ <http://www.forum.hr/showthread.php?t=415879>

Pravila korištenja klix.ba¹⁷

Ovo je privatni forum u vlasništvu privatne kompanije koja ga finansira. Kao takav, ovaj forum se ne finansira novcem poreskih obveznika. Stoga, na ovom forumu se ne možete pozivati na slobodu govora i slično. Na ovom forumu morate poštivati sljedeća pravila i uslove korištenja.

Svi korisnici foruma prihvataju sljedeća pravila i uslove:

Kao korisnik foruma portala Klix.ba (u daljnjem tekstu forum), obvezujete se da ćete na forumu objavljivati isključivo materijale koji ne krše zakonske propise Bosne i Hercegovine kao i međunarodne zakone. To znači da ste odgovorni ukoliko sadržaj koji objavljujete krši autorska i druga vlasnička prava. Uz ostalo, suglasni ste da kao korisnik foruma nećete:

- objavljivati i/ili prenositi zakonom zaštićene sadržaje;
- objavljivati i/ili slati vulgarne, klevetničke, pornografske, uvredljive, prijeteće, rasističke, fašističke i šovinističke sadržaje - tekstove, slike, video i/ili audio zapise;
- objavljivati i/ili slati reklamne ili promotivne materijale na javnim ili privatnim porukama;
- objavljivati i/ili slati tajne i/ili zaštićene podatke neke fizičke ili pravne osobe;
- lažno se predstavljati (u ime druge fizičke ili pravne osobe);
- objavljivati, prenositi i/ili slati informacije koje krše postojeće zakone Bosne i Hercegovine i/ili međunarodne zakone;
- objavljivati, prenositi i/ili slati lažne informacije u smislu nanošenja štete trećim osobama;
- širiti nacionalnu netrpeljivost ili vrijeđati građane Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge zemlje po nacionalnom ili bilo kojem drugom osnovu;
- vrijeđati druge članove foruma;
- registrovati se ponovo ukoliko ste već banovani;
- javno diskutovati o radu administratora i moderatora (O administratorima i moderatorima se ne raspravlja - De administratores et moderatores non disputando est.) već takve primjedbe slati kao privatne poruke moderatorima ili administratorima ili na e-mail forum@Klix.ba;
- otvarati teme tipa "Zašto je taj i taj banovan", "Zašto ovo, a zašto ono?" i sl. (za takve stvari koristiti mail forum@Klix.ba ili slati privatne poruke moderatorima).
- otvarati više tema sa istim sadržajem, kao ni otvarati bezbroj tema dnevno;
- na bilo koji drugi način zloupotrebjavati forum.

Rad administratora i moderatora:

- administrator/moderator ima pravo pobrisati svaki sadržaj objavljen na forumu, bez najave i objašnjenja;
- svakom korisniku može biti zabranjen pristup forumu, bez najave i objašnjenja;
- svaki korisnik foruma će biti banovan ukoliko krši bilo koje od pravila i uslova korištenja foruma;
- administratori/moderatori nisu dužni objašnjavati zašto je neka tema obrisana ili cenzurisana od strane moderatora ili administratora;
- administrator/moderator foruma ima pravo ali ne i obavezu brisanja poruka koji su izvan pravila i uslova korištenja na forumu;
- administrator/moderator foruma zbog obimnosti posla nije u mogućnosti niti je dužan obrisati sve poruke koje krše pravila i uslove korištenja;
- administrator/moderator nije dužan niti je u mogućnosti odmah reagovati i ukloniti poruke koje krše pravila i uslove korištenja.

Kao korisnik foruma također prihvatate mogućnost da na pojedinim temama mogu biti pronađeni sadržaji koji mogu biti u suprotnosti sa vašim vjerskim, moralnim i drugim načelima i uvjerenjima. Kao korisnik foruma, odgovorni ste za zaštitu svoje privatnosti kroz materijale koje objavljujete na forumu i kroz kontakte koje ostvarite posredstvom foruma. Svi podaci, upisani prilikom registracije, unose se u bazu podataka. Niti jedan podatak ne smije i neće biti dan na uvid trećoj osobi (osim ukoliko je to zakonom zahtijevano). Klix.ba se ne može držati odgovornim ukoliko uslijed hakerskog napada dođe do uvida u/otkrivanja podataka. Vi zadržavate svu odgovornost za sadržaj Vaših poruka i odričete svu odgovornost portala Klix.ba po bilo kojem osnovu vezanim za Vaše poruke. Klix.ba također zadržava pravo da otkrije Vaš identitet (ili bilo koje druge informacije koje posjedujemo o Vama) u slučaju pritužbe ili pravne akcije koja rezultuje iz poruka koje ste slali na forumu.

Portal Klix.ba nije odgovoran za sadržaj poruka objavljenih na forumu. Poruke na forumu odražavaju isključivo stavove njihovih autora, a nikako i stavove internet portala Klix.ba.

Pravila i uslovi korištenja foruma podložni su promjenama bez prethodne najave.

¹⁷ <http://www.klix.ba/forum/uslovi.html>

PRIMJERI GOVORA MRŽNJE NA INTERNETU

Međutim, usprkos pravilima često se na forumima može uočiti govor mržnje. U nastavku slijede primjeri komentara na Internet forumima i portalima:

Nadina Nadinche Bafagic · Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Jeste li čuli ikada za stilsku figuru "metafora"? Eħ u tom kontekstu itekako ima smisla ponuđeni naslov. Kakav status svinjetine takav je status mješovitih brakova. Ali treba ipak malo analizirati prije kritike.

Odgovori · 2 · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije 2 sati

Atif S. Hodžić · Pretplatite se · Glavni/a komentator/ica · 57 godina

Kakve sad veze, majke ti, ima svinjetina u sarajevskim restoranima i evo da uzmem moj brak. Najaradije bih onako pod bosanskim napisao nabijem vas sve na, ali mi poštovanje do ne dopušta, samo odakle Vama pravo da uz miješani brak, moj brak, stavljate poveznicu sa menijem u restoranima. Ako ste Vi bili kojim slučajem ovisnici o svinjetini ili miješanom mesu to stvarno poštujem i to Vam pravu u potpunosti pripada i podržavam da se za njega borite, al mani te se više miješanog braka kao povoda za sve. Još da dobijem i recepte za kuhanje u miješanom braku i milion sličnih nebuloza fuj, fuj, fuj

Odgovori · 8 · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije 2 sati

Bsko KH Intel · Glavni/a komentator/ica

evo da se pridruzim, ja sam iz mjesanog braka i u mjesanom braku, i da kazem ovo sto gospodin iznad mene nece a odnosi se na sve tekstopisce na ovu temu i iz RS-a i iz FBiH: "naserem vam se u usta svima redom", i da, ja sam BOSANAC pa vjerovatno i to nekom smeta, al mozete samo da jedete govna i dalje. toliko.

Odgovori · 1 · Sviđa mi se · prije jednog sata

Lada Ajanovic · Glavni/a komentator/ica

Ne citam nista od SANJE VLAISAVLJEVIĆ. Dokazana mrziteljica drugih. Ostavite mijesane brakove na miru. Kako vas vise nije stid o tome pisati. Predlazem Sanji i da se ponovo uda u mjesani brak. Da ima o cemu pisati.

Odgovori · 1 · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije 55 min.

Amir Knežević · Glavni/a komentator/ica

Sanja, fin opis licemjerja sarajevskih "anti"fašista, samo si im još i ovo pitanje trebala postaviti:

A gdje su bili taj Zlatan Lagumdžija i SDP-ovci (ti prekaljeni i neustrašivi borci za ljudska i posebno dječija prava) kasnih 70ih i ranih osamdesetih kada su Duško Zgonjanin i njegovi kerovi, pardon, njegova SUPovska bulumenta na ulici sačekivali i privodili malodobnu djecu iz "miješanih" (kakav odvratni nacistički/komunistički izraz) brakova, a koja se nisu uklapala u njihove manipulacije i planove za djecu iz "miješanih" brakova na "informativne" razgovore u stanice Milicije te ih u tzv. "gumenim sobama" psihofizički maltretirali, e ne bi li se djeca "svojom voljom" vratila na "pravi" put a(nti)teizma i Titoizma?

Odgovori · 3 · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije 2 sati

Veselin Gatalo · Radi u: Radnik u luci

U gradu multikulture u kojem složno žive muslimani svih rasa i nacija, Bošnjaci, Srbijanci, Hercegovci, Crnogorci, Albanci, Turci, Arapi, ne bi se smjelo govoriti o svinjetini. Ima čevapa za sve, da se niko ne buni. I za muslimane i za "dhimmije". Fincija za gradonačelnika. Živjela multikultura!

Odgovori · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije 2 sati

George Dorerot

ti si se sanja skoro skinula sa igle. nabijem te na k... c pravoslavni.

Odgovori · Sviđa mi se · Pratite objavu · prije jednog sata

Adnan Gorazde

Valjda dolari daju elana I pravo da na trenutke očistite savjest, postavite se "iznad" situacije (otud I dolari) I sa objektivnog oblaka održite predavanje o samoj sebi svima nama, a bistrije naučite kako se uzima lova.

Zašto debatirati na temu PISCA koji izriče tvrdnju kao definiciju I u naredna dva retka teškim argumentima demantira sam sebe.

""Taj naci-program, ta igra sa životima generacija, krvavo je prekinuta i uvodeći porodice u međusobni rat, a ljude, pojedince, bacajući u lični haos, u mali, privatni pakao.""

""Iako su upravo sramne političke odluke i genetsko-ideološke budalaštine južno-komunista dovele narode u stanje besmisla, u ekonomsku i duhovnu propast, i, na kraju, u razoran i prljav građanski rat, mi i dalje, kao kakve autistične krave, mučemo o krasoti bivše Juge, hvalimo se da smo dobro živjeli na kreditima, balavimo o

crvenom pasošu koji je, nekad, otvarao vrata i ovde i onde i tamo i vamo, o Rovinju i moru, Mljetu, Čehinjama i, kobiva, nekoj slobodi, koju nam je bravar dao; o lokalnim đakonijama, sarmi, pršutu, siru, urmašicama, čevapima, kao da su to neka naša, jugo-jela, a ne, u stvari, tuđa."

Svi koje ste pomenuli u ovom tekstu uključujući I vas kao I temu koja je povod teksta, smatram prevaziđenim egoistima kojima I jeste mjesto u Povjesnim močvarama Historijske blatuške na dnu Istorije.

A na pitanje ZAŠTO odgovoriću – Zato što svi živite od NACIONALIZMA.

Odgovori • Svida mi se • Pratite objavu • prije jednog sata

JEBA SAN VAM MATERE I SESTRE ZA SVINJSKU PAŠTETU

Moderatori/ce: zagazaga, zoom66

Odgovori

Pretraži temu...

Tražilica

1 post • Stranica: 1/1.

JEBA SAN VAM MATERE I SESTRE ZA SVINJSKU PAŠTETU (#p8023672)

Postao/la skokoposkoko dana 07/12/2012 18:09

J

Vrh

Odgovori

1 post • Stranica: 1/1.

Natrag na Politika

Forum(o)Bir: Politika

-klik-

Online

Trenutno korisnika/ca: Gospodin_bez_kravate, skokoposkoko, ultima_palabra i 11 gostiju.
wered by phpBB © 2000, 2002, 2005, 2007 phpBB Group

Napomena: Poruke na forumu odrazavaju isključivo stavove njihovih autora, a nikako i stavove web portala Klix.ba.

Preuzeto sa: <http://www.klix.ba/forum/jeba-san-vam-matere-i-sestre-za-svinjsku-pastetu-t107081.html>

BALIJE PIŠAN VAN SE U USTA

Postao/la skokoposkoko dana 07/12/2012 18:09

RSG

[skokoposkoko](#)

Postovi: 6

Pridružen/a: 07/12/2012 18:07

Vrh

Odgovori

1 post • Stranica: 1/1.

Natrag na Politika

Forum(o)Bir: Politika

-klik-

Online

Trenutno korisnika/ca: Alfons Kauders, Jack Be Nimble, skokoposkoko i 12 gostiju.

- Početna
- Tim • Izriši sve kolačice • Vremenska zona: UTC + 01:00 [LJV]

Powered by phpBB © 2000, 2002, 2005, 2007 phpBB Group

Napomena: Poruke na forumu odrazavaju isključivo stavove njihovih autora, a nikako i stavove web portala Klix.ba.

Preuzeto sa: <http://www.klix.ba/forum/balije-pisan-van-se-u-usta-t107080.html>

GOVORIMO JAVNO O GOVORU MRŽNJE I UČIMO GA PREPOZNATI

Centar za kulturu dijaloga je uz podršku European Youth Foundation realizirao projekat „Akademija i online kampanja svih učesnika u borbi protiv jezika mržnje“. Kroz različite aktivnosti mladi su učili prepoznati govor mržnje, a sve aktivnosti su rezultirale velikom Akademijom „Protiv govora mržnje“. Akademija je održana u periodu 14.-16.12.2012. godine na Jahorini. Mladi su dobili priliku da razmjene znanja i iskustva o ovoj, kako su istakli, veoma značajnoj pojavi.

Projekat je zasnovan na razmjeni ideja i iskustava i praktičnoj koristi edukativne debate u promociji učešća mladih u interkulturalnom dijalogu, posebno kada je riječ o govoru mržnje u online svijetu. Bosna i Hercegovina je specifična zemlja u kojoj su nedostatak suradnje i kulture dijaloga između etničkih grupa i česta upotreba govora mržnje u stvarnom svijetu, a posebno u online svijetu među mladima česta pojava. Stoga je ovaj Projekat nastojao djelovati preventivno i nizom edukativnih radionica ukazati na problem, kao i zajedno sa mladim učesnicima doseći načine za prevazilaženje problema.

Ciljna grupa su mladi ljudi, srednjoškolskog uzrasta (14-19 godina)

Generalni cilj Akademije je:

- Sensibilizirati mlade da prepoznaju i prevaziđu govor mržnje na internetu i ostalim vidovima komunikacije.

Specifični ciljevi:

- Obrazovati mlade ljude o osnovnim demokratskim principima slobode govora i zloupotrebe;
- Potaći mlade ljude da kreiraju realistične planove za prevazilaženje online govora mržnje;
- Razviti fleksibilan curriculum treninga za trodnevnu Akademiju, kombinirajući specifične sadržaje sa treningom i različitim metodologijama;
- Razviti i podržati inovativne i „user-friendly“ online metode komuniciranja i suradnje među mladim ljudima u BiH, fokusirajući se na facillitiranje dijaloga, debate, razmjene ideje i izgradnju mostova za saradnju i zajedničke inicijative mladih protiv govora mržnje.

Kroz Facebook grupu „Recite NE govoru mržnje“ mladi su tokom novembra i decembra razgovarali, razmjenjivali korisne informacije i istraživački materijal o problemu govora mržnje, ali važno je istaći, ova Facebook grupa i dalje traje.

Sve to je poslužilo kao svojevrsna priprema za trodnevni rad na Akademiji. Svi klubovi su poslali tročlanu ekipu.

Mladi su tokom Akademije kroz niz interaktivnih radionica razmjenjivali znanja i iskustva o problemu govora mržnje, ali i proširili svoja znanja.

Radionica za debatante „Etiketiranje u online komunikaciji“

Radionica „Etiketiranje u online komunikaciji“ je otvoreni forum, gdje mladi ljudi imaju zadatak da simuliraju dvije različite vrste govora na istu temu: jedan koji uključuje govor mržnje, i drugi u kome nema govora mržnje i zanemarivanja drugih i njihovih ljudskih prava.

Mladi ljudi u grupama prezentiraju dvije vrste govora, i nakon toga razgovaraju sa drugim učesnicima:

- koja je vrsta govora učestalija u online komunikaciji i zašto,
- kako mogu utjecati na svoje vršnjake da prihvate izražavanje svog mišljenja uz uvažavanje drugih
- kako da izbjegnu govor mržnje općenito.

Radionica Simulacija „Dvorac“

Radionica „Dvorac“ ima za cilj ojačati timski rad i saradnju sa drugima koje nismo sami izabrali za partnere. Partneri se biraju metodom slučajnog uzorka (izvlačenjem iz šešira). Radionica pomaže mladim ljudima da na kreativan način shvate da mogu sarađivati u timu sa drugim ljudima koje ne poznaju, koji dolaze iz različitih etničkih, religijskih pozadina, ukoliko imaju zajednički cilj – uz potpuno

uvažavanje svih članova tima. Radionica počinje kada svaki tim odabere po jednog predstavnika koji će se „boriti“ za prikupljanje materijala. Materijal koji može uzeti su: ljepilo, šareni papiri, makaze, karton, spajalice, olovke, flomasteri...

Cilj nije samo izgradnja lijepog dvorca, nego i razmjena neophodnih materijala sa drugim grupama. Izolirani tim ne može izgraditi dvorac bez saradnje sa drugima, i mora naučiti da sarađuje i razmjenjuje sa drugim grupama, bez obzira na činjenicu da su u pitanju njihovi oponenti u igri, zato što svaki tim želi završiti zadatak na najbolji i najbrži način, a za to su potrebne sve vrste materijala.

U dvorac treba smjestiti sve one ljude koji su loše stvari radili u životu kako bi im sada spasili ugroženi život. Nakon što su sagradili dvorce, prezentirali su svoj rad i objasnili zašto su baš takav dvorac napravili za svoje neprijatelje.

Izgrađeni su sljedeći dvorci:

- Dvorac koji čine ljudi, koji mržnju drže zatočenu i ne dozvoljavaju joj da izađe, ali joj pokušavaju grljenjem pokazati da su ljubav i dobrota bolje.
- Hladan i mračan dvorac od papira u kojem je neprijatelj. Vrata su otvorena ali neprijatelj ne želi izaći jer se boji za svoj život.
- Improvizovani dvorac, napravljen od garderobe prisutnih učesnika koji su objasnili da je u dvorcu toplo i da neprijatelj ne može izaći.
- Dvorac napravljen od kartona iz kojeg neprijatelj ne može pobjeći ali u kojem ima sve pogodnosti za život.

Ključno zapažanje moderatora radionice bilo je da su učesnici više bili fokusirani na zadržavanje i zatočenje neprijatelja nego na spašavanje njegovog života.

Radionica „Riječi kao alat i oružje“ – Radionica o javnom govoru

Radionica se odnosi na razmjenu mišljenja na temu da li koristiti isti govor u javnom govoru i online komunikaciji.

Teza radionice: „Sloboda govora uključuje slobodu vrijeđanja“ (da ili ne).

Koristiti Fishbowl metod, kako bi se uključila „javnost“ u diskusije u malim grupama i osigurala dinamika grupe i aktivna participacija svih učesnika.

Kombiniranjem principa Karl Popper debatnog formata i Fishbowl metodologije treba uočiti da mladi rado komuniciraju neformalno, što je veoma produktivno jer se može povući paralela sa relaksirajućom atmosferom online komuniciranja, dok se formalna debata češće izjednačava sa komunikacijom u školi i „stvarnom“ životu u društvu.

Radionica „Prepoznavanje jezika mržnje u online svijetu i pravilno reagovanje na tu pojavu“

Radionica "Prepoznavanje govora mržnje u online svijetu i odgovarajuća reakcija na njega" je usmjerena na diskusiju o pravilima komuniciranja na internet portalima i forumima, odgovornostima portala za sadržaj prikazan na njihovim stranicama, načinima kako se zaštititi od govora mržnje, kako prijaviti govor mržnje moderatorima/administratorima foruma, i najvažnije, koje forme govora mržnje se mogu naći na internetu, kako ih izbjeći i kako na njih pravilno reagovati.

Materijal neophodan za radionicu su pravila preuzeta sa nekoliko web portala i nekoliko primjera govora mržnje koji su na portalima prisutni usprkos pravilima.

Učesnici su zaključili da je predložena metodologija veoma korisna za rad u većim grupama, pri čemu pripremu slučaja rade svi članovi, izlažu odabrani, a zatim se pojedinačno u diskusiju uključuju drugi učesnici, koji nisu ranije bili upoznati sa materijalom, nego su na osnovu prezentiranog slučaja dobili informaciju i postavljali pitanja. Zaključeno je da je potrebno insistirati na većoj odgovornosti internet portala i foruma prema komentarima korisnika, s obzirom da svi portali naglašavaju da komentari korisnika ne odražavaju mišljenje uredništva portala, nego isključivo mišljenja korisnika, ali istovremeno ne rade ništa na preveniranju govora mržnje u komentarima svojih korisnika.

Radionica „Etika komuniciranja u online svijetu“

Radionica počinje nasumičnim pravljenjem grupa. Svaki učesnik dobija jedan od 5 različitih simbola i na osnovu simbola se priključuje grupi. Jedan učesnik dobija jedinstveni, šesti simbol i treba ostati sam. Moderator treba pitati svaku grupu da li će prihvatiti ovu osobu u svoju grupu. Ukoliko ga grupa prihvati, morat će izbaciti jednog od svojih članova, i taj/ta će morati pronaći svoje mjesto u nekoj drugoj grupu. Radionica se nastavlja dok se sve grupe ne izmiješaju. Nakon toga, mladi ljudi trebaju odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Kako su se osjećali nakon što su pripali određenim grupama na osnovu simbola?
- Kako se početni učesnik koji je izvukao 6. simbol osjećao?
- Zašto ga neke grupe nisu htjele prihvatiti?

- Na osnovu čega se grupa koja ga je prihvatila za to odlučila?
- Kako su se osjećali izbačeni pripadnici grupa nakon što su se vratili u početne grupe na kraju radionice?
- Na koji način je ova situacija slična stvarnom životu, da li mi osuđujemo druge na osnovu naših različitosti u vezi s pripadanjem "grupi" i diskriminiramo druge i izlažemo ih govoru mržnje?
- Može li se reći da je govor mržnje među mladim ljudima naglašeniji u online komunikaciji nego uživo, zato što je lakše reći stvari koje osoba nikad ne bih rekla uživo? Koristeći zaštićene identitete (nickname, korisničko ime), ne postoji strah od izloženosti neugodnostima koje su doživjeli izbačeni članovi grupe, ali nije li to također veoma opasno zato što se krijući se iza lažnog identiteta oslobađamo svih moralnih odgovornosti u komuniciranju?

Nijedna grupa nije prihvatila Anonimusa, obrazlažući to činjenicom da već osjećaju povezanost sa preostalim članovima grupe, kao i da bi prihvatili Anonimusa u slučaju da se ne moraju odricati drugih članova.

Zatim je Anonimus odgovarao na pitanje da li se osjeća diskriminiranim od drugih grupa koje ga ne žele prihvatiti, i da li su ga pri tome izložili govoru mržnje. Anonimus je odgovorio da se osjeća diskriminiranim jer ga nijedna grupa nije željela prihvatiti, ali da istovremeno razumije njihovu odluku da ga ne prihvate ukoliko postoji uslov da se odreknu svojih članova. Također je izjavio da ni u jednom odbijanju nije bilo govora mržnje.

Zatim su grupe odgovarale na sljedeća pitanja:

- Na koji način je ova situacija slična stvarnom životu, da li mi osuđujemo druge na osnovu naših različitosti u vezi s pripadanjem "grupi" i diskriminiramo druge i izlažemo ih govoru mržnje?
- Može li se reći da je govor mržnje među mladim ljudima naglašeniji u online komunikaciji nego uživo, zato što je lakše reći stvari koje osoba nikad ne bih rekla uživo? Koristeći zaštićene identitete (nickname, korisničko ime), ne postoji strah od izloženosti neugodnostima koje su doživjeli

izbačeni članovi grupe, ali nije li to također veoma opasno zato što se krijući se iza lažnog identiteta oslobađamo svih moralnih odgovornosti u komuniciranju?

Učesnici su obrazlagali da i u stvarnom životu postoje situacije u kojima osuđujemo druge na osnovu različitosti i pripadanja različitim grupama, ali su gotovo jednoglasno zaključili da je jezik mržnje među mladima naglašeniji u online komunikaciji nego uživo, baš zbog postojanja zaštićenog identiteta koji suzbija strah od izloženosti i oslobađa učesnike moralnih odgovornosti u komuniciranju. Međutim, neki učesnici su istakli da je ponašanje pojedinca njegova moralna odgovornost, neovisno o tome da li je riječ o online komunikaciji ili komunikaciji u stvarnom životu, i da je stoga pogrešno ponašati se bez moralnih načela samo zato što smo zaštićeni lažnim identitetom, kao i da moralna osoba neće mijenjati svoje stavove samo zato što stoji iza zaštićenog identiteta. Navedeni su brojni primjeri diskriminacija u online komunikaciji, ali i u stvarnom životu, raspravljalo se o lakoći online komuniciranja, mogućnosti nesporazuma, korištenju emotikona u online komunikaciji kako bi se nadomjestio nedostatak tona govora i izraza lica, razgovora sa nepoznatim ljudima, prednostima i nedostacima koje donosi sa sobom. Učesnici su govorili o različitostima između facebook-a, twittera i komentiranja na web portalima, o različitim vrstama govora mržnje, vrijeđanja na raznim osnovama, kako i da li uopće odgovoriti na govor mržnje itd.

Radionica „Da sam ja Mark Zuckenberg, ovako bih se borio protiv jezika mržnje na facebook-u“ - Kreiranje FB grupe „Say no to hate speech“

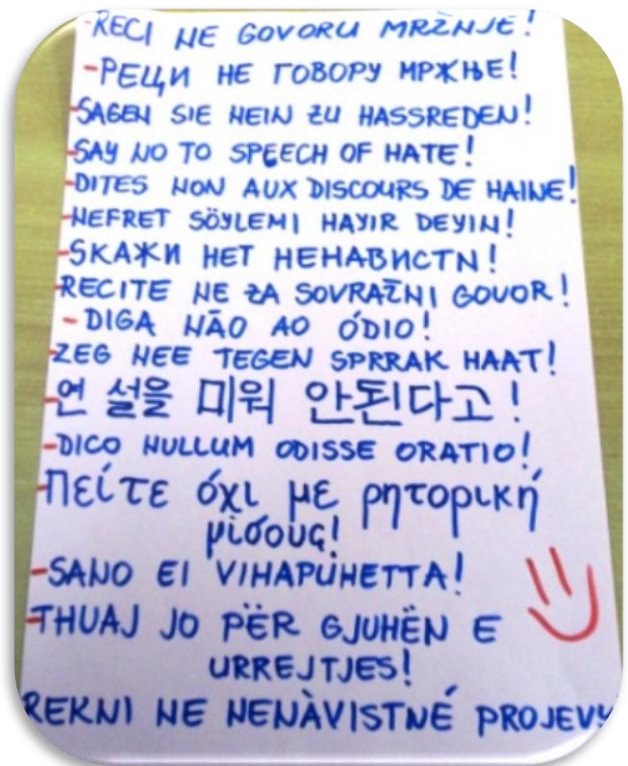
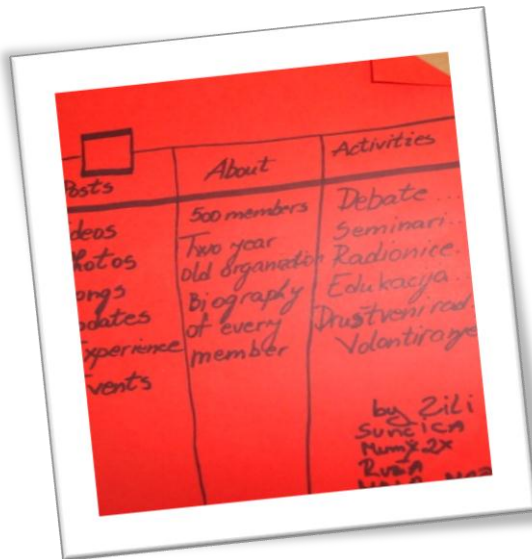
Radionica ima za cilj osigurati kreativnost mladih ljudi koji će podijeljeni u ravnomjieran broj grupa napraviti idejna rješenja sa sadržajem fejsbuk stranice „Recimo ne govoru mržnje“. Najbolje kreirana i prezentirana ideja je nagrađena.

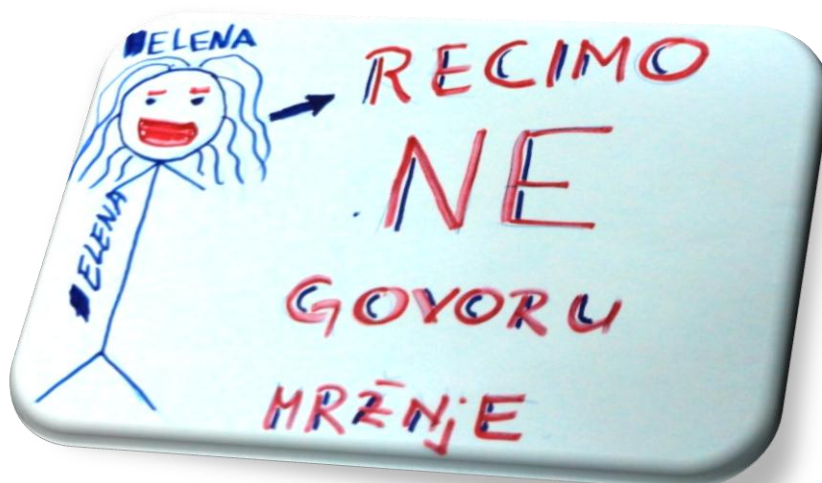
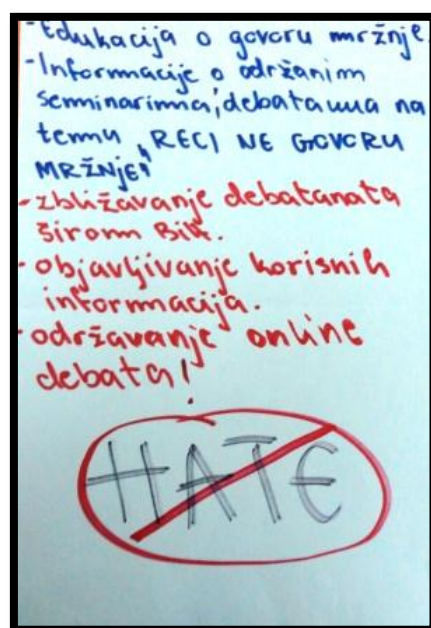
Nakon završetka prezentacija odlučeno je da je najbolju prezentaciju imala ekipa koja je predložila pjesmu koja inspiriše na zajednički rad protiv govora mržnje.

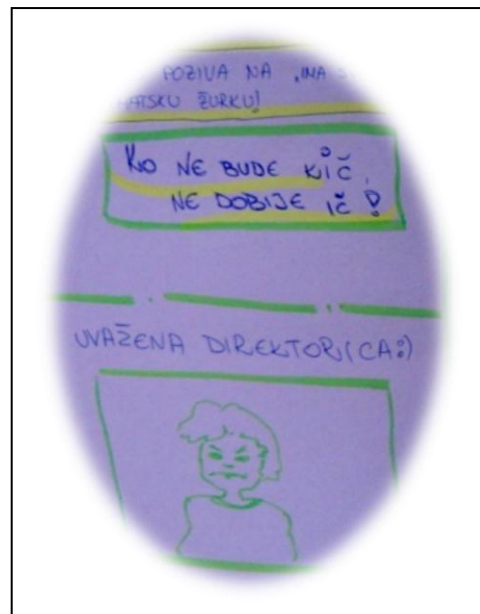
Mladi su tokom radionice na kreativan način izrazili svoj stav o korištenju društvenih mreža za promoviranje pozitivnih ideja, kao i prikazali tehnike javnog predstavljanja ideje i lobiranja za svoju ideju kod onih koji ih ocjenjuju.

Mladi ljudi iz BiH su iznijeli i vizualno razmišljanje o govoru mržnje i načine za prevazilaženje ove negativne pojave u našem društvu.

Kič party

Kič party nije samo uobičajena zabavna aktivnost, već aktivnost koja podstiče mlade da budu što kreativniji u osmišljavanju alternativnog imidža, koji je različit od onoga koji inače imaju. Edukativna komponenta zabave je uvažavanje različitog, bez ismijavanja i loših komentara zasnovanih na bilo kakvim karakteristikama, uvažavajući prava na izbor, u ovom slučaju prava na izbor garderobe.

Učesnici su imali obavezni "dress code", koji je podrazumijevao maskiranje koje treba isprovocirati loše komentare drugih, ali su kroz zajednički trud mladi nastojali osigurati pozitivnu atmosferu i na ovakav, zabavan način, naučiti da ne donose preuranjene zaključke o drugima, koji se često manifestiraju govorom mržnje.

Također su shvatili koji je značaj pozitivne atmosfere u kojima ni sami nisu izloženi govoru mržnje samo zato što su različiti na bilo koji način (u odnosu na prethodnu večer, kada su svi bili obučeni na uobičajen i "društveno prihvatljiv" način). Pored karakteristične garderobe, svaka škola se predstavila nekom tačkom, muzičkom, recitatorskom, plesnom, skečom i sl. Birana

je i najbolja prezentacija, koja je pripala predstavnicima Gimnazije "Dobrinja" iz Sarajeva. U nastavku kroz sliku prenosimo djelić atmosfere.

KAKO NAPRAVITI DOBAR PROJEKAT I DOPRINIJETI SVOJOJ LOKALNOJ ZAJEDNICI U BORBI PROTIV GOVORA MRŽNJE

Kako ste u prethodnom poglavlju mogli pročitati, CKD je upravo uspješno realizirao projekt o problemu upotrebe govora mržnje. Prateći sljedeće korake možete i vi kreirati projekte kroz čiju realizaciju ćete doprinijeti smanjenju problema u vašoj lokalnoj zajednici.

KORAK I: Identificiranje problema

KORAK Ia: Istražiti važna pitanja o problemu

KORAK II: Brainstorming ili razmjena ideja o mogućim rješenjima problema

KORAK IIa: Napraviti analizu postojećeg stanja

KORAK III: Definiranje ciljeva koji se žele postići u rješavanju problema

KORAK IV: Aktivnosti koje možemo realizirati kako bismo ostvarili zadate ciljeve

KORAK V: Definirati i osmisliti metodologiju koja će biti korištena tokom realizacije projekta

KORAK VI: Kreiranje budžeta projekta tj. kolika su sredstva potrebna za realizaciju projekta

KORAK VII: Definirati ko su direktni i indirektni korisnici projekta i koje su koristi od realizacije ovog projekta

KORAK VIII: Osmišljavanje sistema evaluacije projekta i da li je ispunio dana očekivanja.

Većina donatora ima predviđene forme za pisanje projekata, ali svi imaju ova pitanja zajednička. Plan realizacije projekta može biti zamišljen kroz odgovor na pitanja:

- 1) KO će biti implementator navedenih aktivnosti?
- 2) ŠTA će se realizirati u sklopu implementacije projekta?
- 3) KAKO će se realizirati aktivnosti?
- 4) KOLIKO će resursa biti uloženo u realizaciju navedenog projekta kao i kolika je korist od realizacije projekta?
- 5) KOLIKO traje?
- 6) Na što utječe promjena?
- 7) KOJE će promjene napraviti?
- 8) KOJA je korist od primjene vašeg projekta:
 - a. kratkoročna korist,
 - b. dugoročna korist.

U nastavku slijedi formular za kreiranje plana i koristi koji vam mogu pomoći u pripremi projekta:

PLAN I KORIST	
DEFINICIJE KLJUČNIH TERMINA	1. 2.
KRITERIJ	
PROBLEM	
ARGUMENTI	
PLAN	
KORISTI	

**MLADI I ODGOJ ZA LJUDSKA PRAVA: SASVIM NOVI PRISTUP ODGOJU
PROMOVIRAN KROZ PROJEKAT "AKADEMIJA I ONLINE KAMPANJA SVIH
UČESNIKA U BORBI PROTIV JEZIKA MRŽNJE"**

„**Kompas** je osnova programa koji također uključuje potporu lokalnim pilot projektima, nacionalnim i regionalnim trening tečajevima i specifičnim aktivnostima koje se odnose na rad sa različitim oblicima nasilja. Umjesto da postane samo još jedan priručnik ili prijedlog novog pristupa u odgoju za ljudska prava, osnovni cilj mu je odgoj za ljudska prava učini pristupačnim, upotrebljivim i korisnim edukatorima, facilitatorima, voditeljima, učiteljima, volonterima i trenerima tj. onima koji sudjeluju u odgoju-obrazovnim aktivnostima.

Što je kompas?

- ne treba se pročitati u cijelosti da bi se moglo njime koristiti-facilitator bi trebao biti sposoban voditi aktivnosti bez da pročita materijal koji nije u direktnoj vezi sa situacijom ili sadržajem
- sadrži minimum dodatnih informacija za one facilitatore koji se ne osjećaju dobro kada rade određene teme (Kompas bi trebao biti dovoljan)
- prvenstveno je praktičan i temelji se na iskustvenim aktivnostima
- atraktivan je, odražava interese mladih ljudi Europe i oruđe je za razvoj njihovih socijalnih vještina i stavova kao i znanja i kompetencija
- više je usmjeren na vrijednosti i socijalne teme, a ne na formalna prava navedena u Konvenciji
- upotrebljiv je u formalnim i neformalnim odgojno-obrazovnim uvjetima
- ostavlja “pozadinske informacije u pozadini” a ne stavlja ih na početak tako da ga se može upotrebljavati ne čitajući ga u cijelosti ali znajući da su prateće informacije na raspolaganju

KOMPAS JE ORGANIZIRAN NA SLIJEDEĆI NAČIN:

Prvo poglavlje: Upoznaje čitatelja s tim što podrazumijevamo pod odgojem za ljudska prava. Cilj je motivirati, nadahnuti i upoznati čitatelja kako da dobije najbolje od Kompasa i njegovog odgojnog pristupa

Drugo poglavlje: Zbirka 49 aktivnosti različitog stupnja složenosti koje pokrivaju različite teme i odnose se na različite vrste prava

Treće poglavlje: “Poduzimanje akcije”, sadrži ideje i napomene za one koji žele biti aktivniji u promoviranju ljudskih prava

Četvrto poglavlje: Donosi bitne informacije o ljudskim pravima i međunarodnim standardima i dokumentima

Peto poglavlje: Sadrži “pozadinske informacije” o navedenim temama

Dodatak: Bitne informacije o pravnim dokumentima

Kompas je nastao u okviru Programa odgaja mladih za ljudska prava Vijeća Europe (Human rights education Youth program of the Directorate of youth and sport of the council of Europe) 2000. godine, a na 50. godišnjicu Europske konvencije o ljudskim pravima. Cilj programa je staviti ljudska prava u centar rada s mladima i tako doprinijeti da odgoj za ljudska prava postane uobičajena svakodnevna praksa. U proces izrade priručnika bilo je uključeno 8 ljudi koji predstavljaju Europu u njenoj punoj različitosti. Članovi tima su došli sa sjevera, juga, istoka i zapada Europe.

Odgojni programi i aktivnosti usmjereni na promoviranje jednakosti i ljudskog dostojanstva od neprocjenjive su vrijednosti u oblikovanju europske ideje građanstva. Nedavno događaji, kako u Europi tako i u drugim dijelovima svijeta, prijetе temeljima kulture mira i ljudskih prava. Oni ukazuju na to da je hitno potreban jasniji, očitiji i svjesniji pristup odgoju za ljudska prava.

U tom kontekstu, ciljevi programa Odgoja za ljudska prava su:

- učiniti odgoj za ljudska prava neizostavnim dijelom rada s mladima
- razviti i cijeniti neformalni odgoj za ljudska prava.
- vrednovati mlade ljude i omladinske organizacije kao temeljni izvor civilnog društva u Europi i odgoja za ljudska prava
- razviti nove mehanizme povezivanja partnera u neformalnom i formalnom odgojno-obrazovnom polju
- postići maksimum uključivanjem partnera i praktičara na nacionalnom i lokalnom nivou
- pružiti praktičarima diljem cijele Europe novo odgojno oruđe i umrežiti mlade koji se bave aktivnostima unapređivanja stanja ljudskih prava
- integrirati akumulirano iskustvo u interkulturalnom i neformalnom odgoju
- uzeti u obzir novosti u odgojnom pristupu i medijima¹⁸

FACEBOOK GRUPA

Poseban doprinos projektu je Facebook stranica iz koje izdvajamo:

Branka Kukic

Драге колеге, наслов ове групе и тематика коју она наводи изузетно ми се допада и надам се да ћемо се гласно и детаљно бавити њоме! С обзиром на простор и вријеме у којем обитавамо, актуелност теме је више него велика, а нужно је да се неко, напoкoн, тиме позабави!

Ми се допада • Коментирај • 8 нoвeмбpи 2012 вo 21:49 вo близина на Banja Luka, Republika Srpska

👍 Ова им се допада на Adnan Avdagić, Ahmetpahić Almina, Ivana Koroman и 5 други.

Prof Branka Kukić: „Драге колеге, наслов ове групе и тематика коју она наводи изузетно ми се допада и надам се да ћемо се гласно и детаљно бавити њоме! С обзиром на простор и вријеме у којем обитавамо, актуелност теме је више него велика, а нужно је да се неко, напoкoн, тиме позабави!“

¹⁸ Више о Kompas metodologiji vidjeti na: www.cpi.hr

Hasan-aga Zvizdić

HATE SPEECH is not FREE SPEECH

**Every time hate speech is permitted
it costs someone part of his or her self,
part of their self-respect, or part
of their sanity. It rips *people* to shreds
and destroys society.**

Hate speech is anything but Free.

Ми се допаѓа • Коментирај • Сподели • 11. децември 2012 во 04:

Hasan-aga Zvizdić:
„Hate speech is not free speech. Every time hate speech is permitted it costs someone part of his or her self, part of their self-respect, or part of their sanity. It rips people to shreds and destroys society. Hate speech is anything but free.“

Grupa će trajati onoliko dugo koliko bude postojao interes mladih da čestvuju u njoj. I ova publikacija će trajati onoliko dugo koliko materijal bude pristizao na našu e-mail adresu.

**UMJESTO KRAJA: GOVOR PROTIV MRŽNJE IZ FILMA „VELIKI DIKTATOR“
SNIMLJEN 1940. GODINE**

Charlie Chaplin

„Žao mi je, ali ne želim da budem vladar. To nije moja stvar. Ne želim da vladam niti da osvajam. Želim da pomognem svima. Židovima. Paganima. Crncima. Bijelcima. Ljudi smo, a oni žele da se međusobno pomažu. Želimo da dijelimo sreću, a ne patnju. Ne želimo da se mrzimo. Na ovom svijetu ima mjesta za sve. Majka Zemlja nas može prehraniti sve. Možemo živjeti slobodno i lijepo, ali smo promašili put. Pohlepa je zatrovala naše duše, postavila je prepreke od mržnje. Odvela nas je u patnju i krvoproljeće. Razvili smo

brzinu, ali smo se zatvorili u sebe. Izobilje mašina nas ostavlja izgubljenim. Nauka nas je napravila ciničnim, a intelekt bezdušnim. Razmišljamo previše, a osjećamo premalo. Više nego mašine, nama treba humanosti. Više od inteligencije, treba nam dobrota i velikodušnost. Bez tih kvaliteta život bi bio nasilan i sve bi bilo izgubljeno. Avioni i radio aparati su nas približili jedne drugima. Priroda tih pronalazaka vapi za našom dobrotom, za opštim bratstvom i jedinstvom duha. I sada, moj glas doseže

do miliona ljudi u svijetu, miliona očajnih muškaraca, žena, djece. Žrtava sistema koji muči i zatvara nevine ljude. Onima, koji me čuju kažem: ne očajavajte. Nesreća koja nad nama se događa zbog pohlepe i gorčine čovjeka koji se boji ljudskog napretka. Mržnja prolazi, diktatori umiru i vlast oduzeta od naroda će biti vraćena narodu. Dok ljudi umiru, sloboda neće iščeznuti. Vojnici! Ne podajte se okrutnima, koji vas preziru, porobljavaju, koji vam uređuju živote, govore šta da radite, mislite, osjećate! Koji vas tretiraju kao stoku, hranu za topove. Ne dajte se tom neprirodnom čovjeku sa mašinskim mozgovima, mašinskim srcima! Vi niste mašine, vi niste stoka. Vi ste ljudi! Sa svom ljubavlju i humanošću u srcima! Vi ne mrzite, samo nevoljeni mrze. Vojnici, ne borite se za ropstvo, borite se za slobodu! U 17-om Lukinom evanđelju piše: „Kraljevstvo Boga je u čovjeku“. Ne u jednom čovjeku, ili grupi, već u svim ljudima! Vama ljudima. Imate moć da stvarate mašine. Moć da stvarate sreću! Vi, ljudi imate moć da život učinite slobodnim i sretnim, da život bude divna avantura. U ime demokratije iskoristimo našu moć, ujedinito se svi. Borimo se za novi svijet, prijatan svijet, gdje će čovjek moći da radi, mladost imati budućnost, a starost bezbjednost. Obećanjima da će vam sve to pružiti, ovi neljudi su preuzeli vlast. Ali lagali su i nikada ih neće ispuniti. Diktatori su oslobodili sebe, a porobili narod. Ostvarimo sami ta obećanja! Borimo se da oslobodimo svijet, da ukinemo nacionalne barijere, pohlepu, mržnju i netoleranciju. Borimo se za razuman svijet, svijet nauke i napretka, koji će svima donijeti sreću. Vojnici! U ime demokratije, ujedinito se svi!“¹⁹

¹⁹ Preuzeto sa <http://www.youtube.com/watch?v=3cbdHGNOPYw>

Augusta Brauna 6
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
+387 33 203 668
+387 33 208 370
izvjestaji.ckd@gmail.com
www.ckdbih.com